

Lastet opp i Aktørportalen

OSLO, 29. mars 2022
Ref.: 501584-601-9851900.1

BEGJÆRING OM TILLEGGSavgjørelse

TIL

HØYESTERETT

Sak nr.: 21-096311SIV-HRET

Ankende part: Advokatfirmaet Danielsen & Co. AS
Postboks 6655 St. Olavs plass
0129 OSLO

Prosessfullmektig: Advokat Erlend Haaskjold
Advokatfirmaet Schjødt AS
Postboks 2444 Solli
0201 OSLO

Ankemotpart nr. 1: Rondeslottet Hotell AS
Rondeslottet Hotell AS, dets tvangsavviklingsbo
Raphamn
2675 Otta

Ankemotpart nr. 2: Jae Han Kim
Hallings gate 3A
0170 OSLO

Prosessfullmektig: Advokat Peter Hallsteinsen
CMS Kluge Advokatfirma AS
Postboks 1548 Vika
0117 OSLO

Saken gjelder: Sensur av salærkrav

1. INNLEDNING

Høyesterett avsa den 10. mars 2022 dom i sak HR-2022-563-A med slik slutning:

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Advokatfirmaet Danielsen & Co AS 493 787 – firehundreogtrettusensjuhundreogåttisju – kroner til Rondeslottet Hotell AS, dets tvangsavviklingsbo, Rondeslottet Hotell AS og Jae Han Kim i fellesskap innen 2 – to – uker fra forkynning av denne dom.

På vegne av Advokatfirmaet Danielsen & Co. AS fremsettes med dette begjæring om tilleggsavgjørelse etter tvisteloven § 19-9 første ledd, hvor det anmodes om at Høyesterett tar stilling til ankende parts subsidiære påstand om opphevelse av lagmannsrettens dom.

Etter tvisteloven § 19-9 første ledd kan det avsies tilleggsavgjørelse dersom det ikke er "truffet avgjørelse om noe som skulle vært avgjort". Med den rettsforståelse Høyesterett har lagt til grunn, gjøres det gjeldende at spørsmålet om opphevelse av lagmannsrettens dom skulle ha vært drøftet og avgjort. Lovens vilkår for tilleggsavgjørelse er dermed oppfylt.

Det «noe» som Høyesterett har unnlatt å treffe avgjørelse om, er kravet om opphevelse av lagmannsrettens dom.

Dommen i saken utgjør ikke en fullstendig rettsanvendelse, en rekke vesentlige omstendigheter fremstår som ubehandlet.

I og med de begrensninger som lå i beslutningen om fremme av anken - og særlig Høyesteretts forståelse av disse begrensningene - var det heller ikke mulig for Høyesterett å ta stilling til omstendighetene knyttet opp mot den lagmannsrettsdommen som ble avsagt.

De omstendigheter som ble stående ubehandlet, var de som konkret ville være avgjørende for innholdet av avtalen mellom partene.

Det vises til dommens premisser i avsnitt 32, om hva som var endelig avgjort i og med lagmannsrettens dom, i særdeleshet betydningen for de spesifiserte etterfølgende omstendigheter i forhold til inngåelse av oppdragsavtalen, som der ble satt ut av betraktning.

Det vises videre til dommens sentrale premiss i avsnitt nr. 48, om at RGA som innarbeidet bransjenorm er en del av oppdragsavtalen, hvis ikke annet er avtalt.

Dommens premisser vedrørende partenes oppdragsavtale stoppet med avsnitt 48, og det mangler konklusjon om hvilken avtale som gjaldt mellom partene, i særdeleshet om det var avtalt noe som avvek fra RGA om salærberegning.

Den konkrete drøftelse som skulle ha fulgt den omtalte premissen, ville, i lys av Høyesteretts forståelse av begrensningen i beslutningen om å fremme deler av saken, naturlig måtte medføre at lagmannsrettens dom ble opphevet.

Det at Høyesterett ikke foretok en fullstendig rettsanvendelse, som gjorde rede for alle forhold med relevans for innholdet av avtalen, er å forstå slik at Høyesterett ikke hadde forsvarlig grunnlag for fullt ut å avgjøre det krav saken gjelder.

De uoppgjorte forhold i saken som Høyesterett unnlot å føre frem til sin naturlige konklusjon var særlig de følgende:

1.1 De konstituerende elementer i avtalen

Høyesteretts premisser kan være å lese slik at kun oppdragsbekreftelsen av 30. januar 2018 er vurdert (AU 1476/1477) – dette i samsvar med den snevre tolkningen av henvisningsbeslutningen.

Det er imidlertid på det rene at etterkommende omstendigheter i forhold til den skriftlige avtaleinngåelsen både er relevant som bevis for avtalens innhold, hvor f.eks. den skriftlige er taus, og de kan i seg selv utgjøre nye avtalegrunnlag, f.eks. endringsavtaler eller presiserende avtaler.

Av etterfølgende omstendigheter omtaler Høyesterett bare aksept «ved å betale de løpende fakturaene», som endelig avgjort gjennom lagmannsrettens dom, se avsnitt nr. 32.

Det er en rekke andre påberopte forhold og dokumenter i saken med betydning for avtalens innhold enn oppdragsavtalen og betalingen av de løpende fakturaene, og som hverken er avgjort av Høyesterett eller av lagmannsretten.

I forhold til dommen i lagmannsretten er det av betydning at nye forhold og bevis kom til under behandlingen i Høyesterett, men som Høyesterett fant ikke å kunne ta stilling til p. g. a. begrensningen i henvisningsbeslutningen.

Hverken i den ene eller annen instans er således bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen fullstendig.

Dette gjelder i særdeleshet følgende:

1.2 Dokumenterte disposisjoner mellom partene

Høyesteretts dom nevner ikke sentrale avtaledokumenter mellom partene, og fraværet av behandling er særlig påtagelig når det gjelder anmodningen om ytterligere kreditt den 28. februar 2019, vilkårene for kreditten og dokumenter knytte til den særskilte kredittavtalen.

Anmodningen fra ankemotparten om ytterligere kreditt fra 28.02.2019 er inn tatt i AU side 1323, hvor det blant annet heter: «Jeg ber med dette om at De venter med Deres krav til begynnelsen av mai. Da vil jeg garantere helhetlig oppgjør omgående i begynnelsen av mai....For 2019 har jeg allerede innbookninger og forretninger for ca. 350 mill som vil gi rundt 40 mill i bunnlinjen».

Tatt på ordet, var det her i anmodningen gitt et ubetinget betalingsløfte.

Utvilsomt var det slik den ankende part oppfattet innholdet og stilte betalingsløftet som betingelse for utvidet kreditt den 01.03.2019, se AU side 1324, hvor ankende part skriver: «Siden du personlig garanterer fullstendig oppgjør i begynnelsen av mai, finner vi å kunne vente».

I det omfang betalingsløftet og -vilkåret gikk utover utmålingsregler for salær i RGA, kaller dokumentene på en vurdering av om noe annet var avtalt, jfr. igjen Høyesteretts premisser avsnitt nr. 48.

Som det står nå, er bekreftelsen av det skyldige beløpet i anmodningen om kreditt hverken blitt behandlet i Høyesteretts eller lagmannsrettens dommer, hverken som bevis for innholdet av den opprinnelige avtalen eller som en ny rettsstiftelse til presisering eller utvidelse av den opprinnelige.

1.3 Forholdet mellom motparts sakskostnadsoppgave og salærkrav mot egen part

Først under saksforberedelsen for Høyesterett kom det innrømmelse fra ankemotpartene v/advokat Hallsteinsen om at advokater jevnlig krever mer av egen part i en sak enn det som kreves av motpart i sakskostnadsoppgave i saken (se Rondeslottets prosesskrift av 24. november 2021 AU side 2378). Innrømmelsen lød slik:

«Kravet om bevis tilgang relaterer seg til også rettslige forhold som er uomtvistet. Ankemotpartene bestriker ikke at advokater noen ganger fakturerer mer av egen klient enn det som kreves i sakskostnader. (...) Partene er altså rettslig sett enige om at det forekommer at advokater fakturerer mer av egen klient enn det som anses som rimelige og nødvendige sakskostnader som kan kreves erstattet av motparten i sivile tvister.» (Ankemotpartens egne understrekninger).

Innrømmelsen kom etter at advokat Hallsteinsen i to instanser hadde prosedert på at Advokatfirmaet Danielsen & Co. AS' honorarer burde nedsettes til det nivå som motparten hadde krevet som sakskostnader i samme sak, og hadde forledet lagmannsretten til å legge det til grunn for sin dom, se lagmannsrettens dom i AU, Rondeslottets partsanførsler side 2259 siste avsnitt, lagt til grunn i premissene for lagmannsrettsdommen f. eks. side 2275 om tvistesak 6 og 10.

Som det står nå, har innrømmelsen ikke noe svar hverken i Høyesteretts eller i lagmannsrettens dom.

1.4 «Oppsiktsvekkende høyt timetall per dag»

Overskriften er lagmannsrettens betegnelse på advokatfirmaets fakturering i sin dom, se AU side 2270 tredje avsnitt, tilsynelatende med både 20 og 22 arbeidstimer per dag på advokat Per Danielsen selv.

Det var overraskende for denne side at lagmannsretten her falt for advokat Hallsteinsen retoriske grep på vegne av sine parter, som anførte dette til tross for at han som advokat i et større advokatfirma nødvendigvis må ha visst at faktureringen ikke hadde et slikt bokstavelig innhold, og at det ordinært inngår en rekke delytelser i et advokatoppdrag utført

av et team, at flere av de timene som var fakturert var en «blended rate», med flere innsatsfaktorer enn bare advokat Danielsens egen tidsbruk.

Den onde troen omkring dette forholdet ble avslørt ved at advokat Hallsteinsens parter for Høyesterett senere begjærte bevis tilgang til juridisk utreder Lars E. Mørks tidsbruk på saken.

Bevis tilgang ble gitt, og ankemotpartene ved advokat Hallsteinsen summerte det opp slik i prosesskrift av 16. desember 2021 (AU side 2394 tredje siste avsnitt):

«Etter det ankemotpartene kan se, er partene enig om at klienten er fakturert timer angitt som «Advokat Per Danielsen», og at deler av disse timene er utført av Lars Mørk. Partene er også enig om at Lars Mørk har fakturert ankende part totalt kr 501 360, jf. ankende parts prosesskriv datert 30. november 2021 (dok 114). Lars Mørk har gjennomgående mottatt 40 % av beløpet som faktureres klient. I så fall har klienten betalt kr ca. MNOK 1,2 eks. mva for Mørks arbeid.»

Det siterte står i strid med anførselene i lagmannsretten og lagmannsrettens premisser, se eksempelvis dommen side 17, hvor følgende åpenbart gale faktum står å lese:

«Ut fra timelistene er arbeidet i all hovedsak utført av advokat Danielsen selv, og ikke av fullmektiger til den lavere timesatsen på 2 200 kroner.» (AU side 2269, øverst).

Som det står nå, har heller ikke denne innrømmelsen noe svar hverken i Høyesteretts eller i lagmannsrettens dom. Utmålingen av salæret må foretas på nytt.

1.5 Konklusjon

For at en fullstendig bevisvurdering med tilhørende rettsanvendelse skal kunne skje, er det nødvendig at Høyesterett behandler denne sidens krav om opphevelse av lagmannsrettens dom med hovedforhandling.

Bare slik kan de uavgjorte forhold bringes frem til en endelig konklusjon.

I det ovenstående er bare omhandlet de viktigste uavgjorte forholdene, de som begrunner at Høyesterett må ta stilling til kravet om opphevelse, men en rekke andre anførsler for kravene vil selvsagt være aktuelle når lagmannsretten behandler saken helt på nytt fra grunnen av.

2. FORHOLDET MELLOM HØYESTERETTS OG LAGMANNSRETTENS RETTSANVENDELSE

Selv om Høyesterett uttaler at det "ikke hefter feil ved lagmannsrettens rettsanvendelse", er rettsanvendelsen i Høyesteretts dom vesensforskjellig fra rettsanvendelsen i lagmannsrettens dom.

Lagmannsretten har tatt utgangspunkt i at partene "har avtalt løpende fakturering etter en timepris på 3 600 kroner eksklusive merverdiavgift" (dommen s. 8), samtidig som det er presisert at det ikke er "anført at det er utført oppgaver utenfor oppdraget" (dommen s. 9).

Lagmannsretten har på grunnlag av RGA 3.3.1 overprøvet det salærkravet som følger av partenes avtale, og salærbestemmelsen i RGA er dermed benyttet som sensurregel.

Høyesterett har i sin dom lagt til grunn at RGA 3.3.1 må "anses som en del av oppdragsavtalen mellom advokat og klient, med mindre en annen salærberegning er avtalt". Førstvoterende fant det ikke nødvendig "å gå inn på anførselen om at salærregelen i 3.3.1 er en avtalerettslig revisjonsregel som kan anvendes direkte av domstolene". (Avsnitt 48).

Med dette som utgangspunkt skulle lagmannsrettens dom ha vært opphevet. Det foreligger et innbyrdes motsetningsforhold mellom Høyesteretts uttalelse om at RGA 3.1.1 må anses som en del av oppdragsavtalen "med mindre en annen salærberegning er avtalt", og lagmannsrettens utgangspunkt om at partenes avtalte salærberegning leder til et salærkrav som er så uforholdsmessig at det må reduseres.

Ved en fornyet vurdering vil lagmannsretten konkret måtte ta stilling til hvor stor del av det samlede salærkravet som beror på avtalens uttrykkelige bestemmelse om salærberegning, og hvor stor del av salærkravet som ikke omfattes av denne.

Ved en fornyet vurdering vil lagmannsretten også konkret måtte ta stilling til om avtalen mellom partene fra februar og mars 2019 (se punkt 1.2 ovenfor) omfattes at Høyesteretts forbehold om at "annen salærberegning er avtalt". Slik lagmannsrettens dom nå er formulert, er det kun tatt stilling til om disse avtalene sperrer for sensur.

3. PÅSTAND

Det nedlegges etter dette slik

påstand:

1. Lagmannsrettens dom med hovedforhandling oppheves.
2. Advokatfirmaet Danielsen & Co. AS tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.

ADVOKATFIRMAET SCHJØDT AS

Erlend Haaskjold
advokat